

Резюме на доклад по направление Хора: Стъпка 2

Лично и професионално развитие

По отношение на групата на младежите едно от основните предизвикателства в европейски мащаб е справянето с младежката безработица. По данни на Агенция по заетостта за 2016 г. броят на безработните младежи в София на възраст между 18 и 29 г. е 2866. Според проучване на УНИЦЕФ, проведено през 2015 г., групата на NEETs (neither in employment nor in any education or training) включва младите хора на възраст 15-24 г., които са 12% от младежите в София.

Аналогично на демографските процеси в цялата страна, и в София по-високата средна възраст на населението се дължи на крайно неблагоприятните тенденции на раждаемостта, а не на високата средна продължителност на живота. Нарастването на броя на възрастните хора е един от най-съществените фактори за развитието на здравните и социалните услуги, т.е. има все повече възрастни хора, зависещи от по-малък брой лица в активна възраст като източник на финансиране на тяхната здравна помощ и социално осигуряване. Планирането на здравната и социалната помощ трябва да бъде съобразено с тенденциите в здравния и социалния статус на възрастните хора.

София се отличава с големия брой хора с висше образование (39.6%), но и със структурната безработица на хората с висше образование - голяма част от тях не могат да си намерят работа или работят такава с по-ниски изисквания. Висшето образование и бизнесът трябва да продължават да се сближават, следвайки насоките на национално стратегическо ниво. Самото висше образование следва да се разглежда в цялост на ниво държава, а проявленията за София да бъдат обсъдени и решени от самите университети на местно ниво. Необходима е допълнителна информация за процесите и организациите, свързани с ученето през целия живот.

Пазарът на труда в София се отличава с много ниска безработица, висока заетост и намаляващ брой преминаващи през Бюрата по труда. Най-много заети има в сферата Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети, във възходящ тренд са и заетите през последните години в сферата Създаване и разпространение на информация и творчески продукти. Намаляват заетите в сферата Хотелиерство и ресторантьорство и Недвижими имоти. Важно е да се отбележи, че динамиката на пазара на труда зависи до голяма степен от икономическите условия в страната, от бизнес решения и от инвестиционни намерения. Последващата работа в тази посока следва да включва широко участие на бизнеса, служителите и други заинтересовани страни.

Необходими са данни на ниво административни райони на София, както и социално-демографски данни за потребителите на култура в столицата. Почти напълно липсват данни за заниманията на гражданите на София със спорт, както и за

предпочитанията и нуждите им в тази област – трябва да се компенсира, особено предвид инициативата Европейска столица на спорта 2018. Най-масови форми на потребление на култура в периода 2010-2016 според статистиката са посещенията на музеи (нарастване на посетителите с почти една трета - от 670 на 980 хил.) и посещенията на кина (2 800 000 през 2016 г.). Осезаемо неравенство в достъпа до култура. Жителите на едва три софийски района изразяват по-силно съгласие с твърдението „Кварталът, в който живея, е място с богата култура и разнообразие от сцени на изкуството“ (Изследване на Ноема от 2013 г.) - това са районите Оборище (27%), Витоша (28%) и Средец (61% съгласие). В останалите райони съгласните са под 20%, особено ниски са стойностите в Люлин (5%), Кремиковци (4%) и Студентски град (2%). Силно недоволство спрямо наличните спортни съоръжения. Гражданите на София са сред най-недоволните жители на Европа (Евробарометър 2015). По този показател градът се нарежда в една група с населени места като Палермо, Наполи, Атина, Братислава, Диарбекир и Истанбул, където броят на недоволните надвишава този на доволените – в София процентът недоволни е 39, срещу 38% удовлетворени от наличните спортни съоръжения.

Качество на живот

Наличните данни по отношение на публичните услуги са оскъдни и ограничени, може би поради това, че основните оператори са частни. В Програмата за управление на отпадъците на СО са заложили ежегодни социологически изследвания на нагласите на потребителите от 2015 насам, но такива досега не са правени. Липсват данни за цялостно удовлетворение от различните публични услуги, както и по отношение на нагласите за различни методи на отопление по райони. Малко над 50% от жителите на града определят квартала си като мръсен, на базата на представително социологическо изследване на Ноема.

По отношение на здравеопазването данните показват съществени различия по отношение на някои основни показатели за здравно състояние и достъп до здравни услуги между градските и селските части на област София-град, както и между отделните административни райони. Макар добре подсигурена със статистическа информация, темата изисква повече информация за здравни навици и нагласи на гражданите, в стила на Европейското здравно интервю, но фокусирана върху София и административните ѝ райони. Липсва информация за здравно неосигурените в София, причините и продължителността на това състояние. В периода 2008 – 2015 г. многопрофилните болници за активно лечение в София отчитат ежегодно увеличение на постъпилите за лекуване болни. В края на периода, през 2015 г., за лекуване са приети 201 376 болни, с една четвърт повече от броя на болните, приети през 2008 г. Броят на извършените операции нараства с 35%. Необходимо е да се установят причините за тези чувствителни нараствания, характерни в този размер единствено за София в цялата страна.

В съществуващите класации за индекс на щастие България заема места много назад в класациите, в сравнение с други държави в ЕС. Ниските показатели варират в различните индекси, но най-общо ниските оценки са в здравословно състояние (в

т.ч. психологическо и стрес), социална подкрепа/социална кохезия/усещане за общност, управление/усещане за корупция, покупателна способност/благосъстояние. Темата цялостно отсъства от стратегическото планиране. Необходимо е последващо изследване на щастieto в София.

За влиянието на работата върху качеството на живот не е налична достатъчно информация. Проявленията на работата върху качеството на живот варират между много фактори – от покупателна способност до баланс между работа и личен живот, някои от които могат да бъдат повлияни от локални фактори, а други от национални. Необходимо е последващо изследване на този феномен.

Наличната информация за жилищния фонд в София е от Преброяване на населението и жилищния фонд, проведено от НСИ през 2011 г. То включва данни относно физическата структура на сградите. Един от основните дефинирани проблеми след него, валиден и към настоящия момент, е голямото количество регистрирани необитаеми жилища. Друг проблем е недостатъчният брой на социалните жилища, които се поддържат в Столична община.

Общности, участие, равнопоставеност

Няма достатъчно информация за общностните дейности на асоциации на собствениците, асоциации на съседите, участие в работата на районните администрации, участие в доброволчески дейности на териториален принцип. Данни за самоорганизиране на териториален принцип за развитие на градско земеделие се откриват в изследването на Института за изследване на обществата и знанието към БАН. Необходимо е допълнително изследване за активностите по териториален признак.

Няма достатъчно информация за отношенията между различните етнически и религиозни общности в София. От стратегическа гледна точка най-силно са застъпени ромите, за които има редица стратегии на национално и местно ниво. По отношение на други етнически общности – като арменци, евреи и турци - няма достатъчно информация. За някои от тях има много активни общностни организации. От религиозна гледна точка, отвъд православните християни, следващата по численост група са мюсюлманите, идващи основно от други части на България (по неофициални данни). Необходимо е да се изследва допълнително отношението между различните етнически и религиозни групи в София.

Включване на гражданите в процесите на взимане на решение е обект на цели на стратегическо ниво в голяма част от европейски и национални документи, които се отнасят до активиране на младежи, хора от третата възраст в процесите за взимане на решение. Добра е тенденцията в НПО сектора в София за създаване на все повече организации, чиято мисия е градският активизъм. Едновременно с това през последните години е видимо, че все повече хора се ангажират с процеси, които засягат публични пространства в града, и са склонни бързо да се самоорганизират за протестни действия.

Липсва информация за разбирането на жителите на София относно идентичността на града им, асоциациите, които правят с него, разбирането за неговите най-важни характеристики. Необходимо е последващо изследване на тази тема.

В заключение на настоящото резюме може да се каже, че подходът по консолидиране на цялата възможна информация не е достатъчно ефективен за всички подтеми в направлението Хора с оглед на спецификата на социалните проблеми, тяхната комплексност и наличието на социален аспект в много и различни проявления (ако не всички) от живота в града. В този смисъл основна препоръка за последваща работа е оформянето на тематични ядра, които не са свързани непременно с отделните тематични направления, а се оформят около взаимовръзките между различни теми и включват мултидисциплинарни екипи, които да могат да проследят различни гледни точки към комплексни теми (напр. качество на живот и отделните му направления, пазар на труда и др.).

Експертен екип Хора

Ръководител екип:

Вероника Димитрова

Експерти:

Невена Германова

Стефан Кръстев

Божидар Иванов